

၂၁ ရာစု

နိုင်ငံရေး သီအိုရီအမျိုးမျိုး၏ ရိုတ်ခတ်မှု၊ မြို့ပြလူနေမှု စနစ်များ ထွန်းကား၍ စိတ်ပိစီးမှု အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ဘာသာတရား ခေါင်းစဉ်အား စိတ်ဝင်စားမှုများ အားနည်းလာသော်လည်း အစ္စလာမ် သာသနာ၏ တစ်ကျော့ပြန် နုပျိုလာမှုမှာ မှတ်တမ်းတင် စရာ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ အထူးသဖြင့် အစ္စလာမ် သာသနာတွင် အလေးထားခဲ့ခြင်း မရှိသော မူဆလင် တိုင်းပြည်များမှ အစိုးရများ၊ အုပ်ချုပ်ခံပြည်သူများ အကြားတွင် အစ္စလာမ် ဒေသနာများမှာ စိတ်ဝင်တစား လေ့လာစရာ အဖြစ် လန်းဆန်းလာခဲ့သည်။ ကိုလိုနီ လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ရသော မူဆလင်နိုင်ငံများမှ အများစုသည်လည်း လွတ်လပ်ရေးရပြီး ရာစုထက်ဝက်ခန့် ထူထောင်ခွင့် သက်တမ်းရလာခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ခံ လွတ်လပ်ရေး မရသေးသော ဒေသများသည်မှ မူဆလင်များသည်လည်း လူ့အခွင့် အရေးခေါင်းစဉ် အောက်၌ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့် ရလာခြင်း သို့မဟုတ် အဆိုးဝါးဆုံး နှိပ်ကွပ်ခံရခြင်းတို့မှ လျော့လာခြင်းများကြောင့် (၂၁) ရာစုကို မူဆလင်များ နိုးကြားလာသော ခေတ်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

တူရကီ (အစ္စလာမ်)

၁၉၂၃ ခုနှစ် တူရကီနိုင်ငံအား တူရကီပြည်သူ့နိုင်ငံ ဟု ထူထောင်ပြီး ကတည်းက အတာတ၌ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခြေခံ ဥပဒေသည် ခိုင်မာလျက် ဘာသာရေး မလွှမ်းမိုးခံရသော နိုင်ငံအဖြစ် အားကောင်းစွာ တည်ရှိခဲ့ပေသည်။ တူရကီ လွတ်လပ်ရေး အတွက် ကျူးကျော်သူများကို ဆန့်ကျင်စဉ်က တူရကီ အမျိုးသား ညီလာခံကို လူထုတစ်ရပ်လုံးမှ အစ္စလာမ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေနှင့် အညီ တစ်ခဲနက်ထောက်ခံ ခဲ့သော်လည်း လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်တွင် အစ္စလာမ်သာသနာအား တဖြေးဖြေးနှင့် အရေးတယူ မရှိတော့ပေ။ ဘာသာတရားကို လက်ကိုင်မပြုသော ဥပဒေကို တူရကီ၏ အခြေခံစည်းမျဉ်း ဥပဒေတွင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌ တရားဝင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းသည် ဒေသခံ အစ္စလာမ်မစ် အုပ်စုများနှင့် တူရကီ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းက အစ္စလာမ် ဥပဒေအား အကြီးအကျယ် အားထားမှုအပေါ် ပြောင်းပြောင်းတင်းတင်း ဆန့်ကျင်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ လူဦးရေ၏ အများဆုံး သို့မဟုတ် တူရကီ တစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါး အစ္စလာမ် သာသနာဝင်များ ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတော်အား ကာလ်မားကံဝါဒ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် ဘာသာဟု ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိသော နိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ခဲ့ပေသည်။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲ တွင်ပင် ဘာသာရေးအမည် နာမကို သုံးခွင့် မရှိပေ။

ဝန်ကြီးချုပ် ရီဆိပ် တာယာ့စ် အီဒိုဂန်က သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်မည်ဟု အမည်စာရင်းတင်သွင်း သောအခါ၊ သူသည် ဘာသာရေး နောက်ခံရှိသော အင်အားစုမှ တက်လာသည့်အတွက်၊ ဘာသာ တရား ခေါင်းစဉ်မဲ့ နိုင်ငံတော်အား၊ နိုင်ငံတော် သာသနာ ဟူ၍ ရှိသော နိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်မည်ကို စိုးရိမ်၍၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် တူရကီ လောကီယိမ်းဝါဒီများ၏ ငြိမ်းချမ်းစွာ လူထုဆန္ဒပြပွဲများ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပွားခဲ့ပေသည်။

ဥရောပ အစ္စလာမ်သာသနာ

အစ္စလာမ် သာသနာသည် အေဒီ ၇ ရာစု မတိုင်မှီ သို့မဟုတ် အစ္စလာမ်သာသနာ စတင်ပေါ်ပေါက်ပြီး နှစ် တစ်ရာ အတွင်းမှ ပင် ဥရောပသို့ ရောက်နှင့် လာပြီး ဖြစ်သည်။ အရိန်အဟုန်ဖြင့် ပြန့်နှံ့လာသော အစ္စလာမ်များကို တားဆီးရန် အတွက် အေဒီ ၈ ရာစုတွင် စပိန် ခရစ်မင်းဆက်သည် အစ္စလာမ် အင်အားစုများကို စတင် ထိုးစစ်ဆင်ခွဲပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဥရောပမှ ခရစ်ယာန် လူမျိုးကြီး ဝါဒီများက သူတို့၏ သာသနာပြုစစ် (ကရူးဆိတ်) စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲကာ မူဆလင် များကို အကြီးအကျယ် နှိပ်ကွပ်သတ်ဖြတ်ခဲ့ပေသည်။ အထူးသဖြင့် စပိန် ရီနေဆန်းခေတ်တွင် မူဆလင်များ မြောက်များစွာ သတ်ဖြတ်သုတ်သင်ခံရပြီး အစ္စလာမ် အနုပညာ လက်ရာများသည်လည်း အကြီးအကျယ် ဖျက်ဆီးခံလိုက်ရပေသည်။ သို့သော် အော်တိုမင် အင်ပါယာ လက်အောက်တွင် ဘော်လ်ကန်ဒေသများနှင့် ဥရောပ အလယ်ပိုင်း ဒေသများသို့ အစ္စလာမ် သာသနာ ပြန့်ပွားခဲ့ပေသည်။

အနောက်ကမ္ဘာမှ ကိုလိုနီပြုထားသော ကာလများတွင်လည်း အိန္ဒိယတိုက်ငယ်၊ အာဖရိကနှင့် အခြားသော မူဆလင် နိုင်ငံများမှ အစ္စလာမ်သာသနာဝင်များသည် မိမိအား ကိုလိုနီပြုထားရာ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ သွားရောက် နေထိုင်ခွင့်များ ရခဲ့ပြီး အချေချာ နေထိုင်မှုများ ဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့သော် ၁၉၉၀ မတိုင်မှီကာလနှင့် နောက်ပိုင်း ယူဂိုလ်ဆလားဗီးယား ပြိုကွဲသော အချိန်တွင်မှ ဥရောပရှိ မူဆလင်များကို ကမ္ဘာမှ သတိထားမိလာခဲ့ပြီး၊ ဥရောပ မူဆလင်နိုင်ငံများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးကြောင့် ဥရောပနှင့် နီးစပ်သော နိုင်ငံများနှင့် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှ မူဆလင်နိုင်ငံများမှ အစ္စလာမ်သာသနာဝင်များ၏ ပြောင်းရွှေ့လာမှုမှာ အလုံးနှင့် အရင်းနှင့် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဥရောပသားများနှင့် မြောက်အမေရိက တိုက်သားများ၏ အစ္စလာမ်သို့ ဝင်ရောက်လာ မှုမှာ စရင်းပြုနိုင်သော လူဦးရေ တစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် လက်ရှိ ဥရောပ၏ အနည်းဆုံး လူဦးရေ ၂၀ ရာနှုန်းမှာ အစ္စလာမ် သာသနာဝင်များ ဖြစ်လာပေသည်။

ရုရှား အစ္စလာမ်သာသနာ

ရုရှားနိုင်ငံသို့လည်း အစ္စလာမ်သာသနာသည် အစ္စလာမ်သာသနာပေါ်ပြီး များမကြာမှီကပင် ရောက်ရှိလာခဲ့ပေသည်။ အစ္စလာမ်တို့၏ အလွန်ကျော်ကြားသော ဟဒီးသ် သမိုင်းကျမ်းကို ပြုစုသည့် ဘိုခါရီ မှာ ရုရှနိုင်ငံ ဘိုခါရက် မြို့သား ဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉ ရာစုနှောင်းပိုင်းတွင် ရုရှား ဇာဘုရင်၏ သိမ်းသွင်းမှုအောက်၌ မူဆလင်ဒေသများ များစွာမှာ ရုရှအင်ပါယာ အတွင်း၌ ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။

ဖိနှိပ်ခံရမှုများရှိသော်လည်း အင်ပါယာ တစ်ခုအတွင်း အတူနေထိုင်မှုများကြောင့် အစ္စလာမ် သာသနာဝင်များမှာ အင်ပါယာအတွင်း ပြန့်နှံ့စွာ နေထိုင်ခွင့် ရခဲ့ပေသည်။ ထို့နောက် ၂၀ ရာစု ဆန်းစ (၁၉၁၇)တွင် ရုရှပြည်၌ ကွန်မြူနစ်အစိုးရ တက်လာသောအခါ၊ ဘာသာတရား နှိပ်ကွပ်မှုများအောက်၌ အစ္စလာမ် သာသနာသည်လည်း အထိအနာဆုံး သာသနာတစ်ခုမှ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ သာသနိက အဆောက်အအုံများကို ဖျက်ဆီးခံရခြင်း၊ အစ္စလာမ် သာသနာ ပညာတတ်များကို ဦးနှောက်မှန်းမံမှု ပြုလုပ်ရန် စိတ္တဇဆေးရုံသို့ပို့ခြင်း၊ နယ်နှင့်ဒဏ်ပေးခြင်း စသည့် အကြောင်းမျိုးစုံပြု နှိပ်ကွပ်ခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ရုရှားရှိ မူဆလင် ဒေသများသို့ ကြိုးနီစနစ်ဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် နှိပ်ကွပ်ထားသောကြောင့် ရုရှား မူဆလင်များသည် ပြင်ပ မူဆလင် ကမ္ဘာနှင့် အဆက်ပြတ်သွားခဲ့ရပေသည်။ ထို့နောက်ပိုင်း မျိုးဆက်များမှ အများစုမှာ မိမိကိုယ်မိမိ မူဆလင် ဖြစ်သည် ဟူ၍ပင် သိနိုင်ခွင့် နည်းပါးလာခဲ့ပေသည်။

သို့သော် ၁၉၇၉ မှ ၁၉၈၉ ရုရှားအင်ပါယာ၏ အာဖဂန်သို့ ကျူးကျော် စစ်ပွဲအတွင်းတွင် ရုရှားစစ်သားများသည် အာဖဂန်သို့ တိုက်ခိုက်ရင်း၊ မူဆလင်တို့၏ ကျမ်းစာများ၊ ဘာသာရေးအသုံးအနှုန်းများကို ကြားခွင့်ရပြီး သူတို့၏ ဘိုးဘွားများ ကိုးကွယ်ခဲ့သည့် သာသနာတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု သိခွင့်ရခဲ့ရာမှ အစ္စလာမ်သာသနာသည် ရုရှားပြည်တွင် အတွင်းလိုက်စား လာခဲ့၍၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် အဇာဘိုင်ဂျန်တွင် ဘာသာရေး အုံကြွမှုကြီး ဖြစ်လာခဲ့လေတော့သည်။ ထိုမှ တစ်စဖြင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ရုရှား အင်ပါယာကြီး ပြိုကွဲရလေတော့သည်။

၁၉၉၀ တွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ပြိုကွဲသောအခါတွင် ဥဇဘက်ကစ္စတန်၊ တာခ်မေန်စွတန်၊ အဇာဘိုင်ဂျန်၊ တာဂျစ်ကစ္စတန် စသော မူဆလင်နိုင်ငံ (၆) နိုင်ငံ ကွဲထွက်လာ၍၊ လက်အောက်ခံ မူဆလင်ကိုယ်ပိုင် ဒေသများလည်း ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပေသည်။

သို့သော် ရုရှနိုင်ငံတွင် မူဆလင်တို့အား ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုမှာ အဆုံးသတ်သွားခြင်း မရှိသေးချေ။ ချေချင်းညာ ကဲ့သို့ ခွဲထွက်ရေး လိုသော ပြည်နယ်များနှင့် ခွဲထွက်ရေးသမားများကို အကြောင်းပြကာ မူဆလင်ဆိုသည်မှာ အကြမ်းဖက် သောင်းကျန်းသူ ဟု ထင်မြင်စေရန် ရုရှ ရုပ်မြင်သံကြားမှ စီမံချက်ဖြင့် ထုတ်လွှင့်လျက် ရှိနေပေသည်။

သမ္မတပူတင်၏ လက်ထက်တွင် တိုးပွားလာနေသော မူဆလင်များထက် လူဦးရေ ဖုံးလွှမ်းနိုင်ရန် အတွက် ရုရှားမှ မူဆလင် မဟုတ်သူများကို ကလေးများများ ယူရန်နှင့် အစ္စလာမ်သာသနာကို ကိုးကွယ်သည့် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများမှ မိဘမဲ့

ကလေးများကို မူဆလင်မဟုတ်သည့် ရုရှားလူမျိုးများမှ မွေးစားကြရန် တရားဝင်လှုံ့ဆော်ခဲ့၍၊ ပထမ ကလေးအတွက် ရုရှား ရူဘယ်ငွေ ၁၅၀၀၊ ဒုတိယ ကလေး အတွက် ရူဘယ်ငွေ ၃၀၀၀ စီ အစိုးရမှ ပေးရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့ပေသည်။

သို့သော် ရုရှားရှိ မူဆလင် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များသည် ပညာထူးချွန်စွာ တတ်မြောက်ခြင်း၊ ဘာသာစကား များစွာကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ ပီသစွာ ပြောနိုင်ခြင်း၊ သပ်ယပ်ပြေပြစ်သော အဝတ်အစားများကို ဝတ်ဆင်၍ မုတ်ဆိတ်မရှိခြင်းကြောင့် လူတန်းစား ခွဲခြားရ ခက်ခဲခြင်း တိုင်းရင်းသားဒေသများအကြား ထိုးဖောက်၍ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ ကျမ္ဘာရေး အခက် အခဲများကို ကူညီဖြေရှင်း ပေးနိုင်ခြင်း စသော အားသာချက်များနှင့် ပြိုကျလုနီးနီး ရုရှား၏ စီးပွားရေးအား ပြန်လည်ခေါင်းမော့ လာနိုင်ရန် ရုရှအစိုးရသည် မူဆလင် ကမ္ဘာနှင့် ဆက်ဆံရေး ပြေလည်လိုခြင်းကြောင့် မြို့ပေါ်နေ မူဆလင်တို့အား လူသိ ရှင်ကြား မနှိပ်ကွပ်နိုင်ခြင်း များကြောင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ရုရှား မူဆလင် လူဦးရေမှာ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားလာပြီး ရုရှား လူဦးရေ ၁၄၃ သန်း၏ ၄၀ ရာနှုန်းမှာ အစ္စလာမ် သာသနာဝင်များ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။

ရုရှားတွင် လွန်ခဲ့သော ၁၅ နှစ်က အစ္စလာမ်ဝတ်ပြုကျောင်းဆောင် (ဗလီ) ၃၀၀ ခန့်သာ ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဝတ်ပြုဆောင်ပေါင်း ၈၀၀၀ ထိဖြစ်လာပြီး၊ ၂၀၁၅ တွင် ၂၅၀၀၀ ထိ ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သည်။ လူမှုဗေဒဆိုင်ရာ ပညာရှင်များ၏ တွက်ချက်မှုအရ နောင် ဆယ်စုနှစ် ၂ ခုအတွင်း ရုရှားသည် မူဆလင် လူများစု နိုင်ငံဖြစ်လာမည် ဟု ဖြစ်သည်။

မြောက်အမေရိကတိုက် အစ္စလာမ်သာသနာ

ကနေဒါ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် မက္ကဆီကို နိုင်ငံတို့ပါသော မြောက်အမေရိကတိုက်တွင် ၂၀ ရာစုနှောင်းပိုင်းနှင့် ၂၁ ရာစု ဆန်းစတင် အစ္စလာမ်သာသနာ တိုးပွားမှုမှာ သိသာထင်ရှားသော အဆင့်တွင်ရှိပေသည်။ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် အစ္စလာမ်သာသနာသို့ ကူးပြောင်းမှု လူလှိုင်းမှာ ၁၉၆၀ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အကြီးအကျယ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၀ တွင် အမေရိ ကန်၌ အစ္စလာမ် နိုင်ငံတော် (Nation of Islam) ဟူသော အဖွဲ့ကို ဝလီဖာဒ် မဟမ္မဒ်က ထူထောင်ခဲ့ပြီး၊ လူမဲ့တို့အား သာသနာ ပြုလျက် အမျိုးသားရေး စိတ်ကို သွင်းပေးခဲ့သည်။ ၁၉၃၄ တွင် ထိုအဖွဲ့အား အလီဂျာမုဟမ္မဒ်သည် ခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာ၍ သူ့ကိုယ်သူ ဝလီဖာဒ် ဖြစ်သည်ဟု ကြေငြာကာ အမေရိက ကမ္ဘာသစ်အတွက် တမန်တော်ဖြစ်သည်ဟု ကြေငြာခဲ့ ပေသည်။ သူ၏သာသနာပြုမှုကြောင့် လူမည်းခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာသော မဲလ်ကွန်အိက်စ်မှာ အစ္စလာမ်သာသနာသို့ ကူး ပြောင်းခဲ့ပြီး အသားရောင်ခွဲခြားမှု ပပျောက်ရေး တိုက်ဖျက်မှုကာလအတွင်း လူဦးရေ သုံးသန်းမှ ခြောက်သန်းအထိ ကာလတို အတွင်း အစ္စလာမ် သာသနာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက်တွင် အရှိန်လျှော့ကျသွားသော်လည်း နေ့စဉ် ပျမ်းမျှ ၁၀ ဦးခန့် အစ္စလာမ် သာသနာ ဘက်သို့ ကူးပြောင်းလျက် ရှိခဲ့သည်။ ထိုသို့ အစ္စလာမ်ထဲသို့ ကူးပြောင်းခံယူလာသော သူများမှ ရာနှုန်း အများစုသည် လက်တင်အမေရိက ဇာတိဘွားများဖြစ်၍- သူတို့၏ မိခင်ဇာတိတူ လူမျိုးများဖြစ်သော မက္ကဆီကိုမှ တိုင်းရင်းသားများနှင့် တောင်အမေရိကရှိ တိုင်းရင်းသားများထံသို့ အစ္စလာမ် သာသနာအား စတင် မိတ်ဆက်နေပြီ ဖြစ်သည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၁၁ ရက် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဗဟိုချက်မ (World Trade Center) အား တိုက်ခိုက်ခံရပြီး နောက်ပိုင်း တွင် အစ္စလာမ်သာသနာအား စိတ်ဝင်စားမှုမှာ ပြန်လည်နိုးကြားလာခဲ့ကာ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အတွင်း လူဦးရေ ၆ သောင်းကျော်ခန့် အစ္စလာမ်ဘက်သို့ ကူးပြောင်းကာ ၂၀၀၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း လက်ရှိကာလအထိ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ ၃ သောင်းမှ ၄ သောင်းအထိ နေ့စဉ် ပျမ်းမျှ လူဦးရေ ၁၀၀ ကျော်ခန့် အစ္စလာမ်သာသနာသို့ ကူးပြောင်းလျက် ရှိပေသည်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဘော့စ်နီးယား၊ မွန်တီနီဂရိုး၊ ရုရှား၊ ဆိုမားလီးယား၊ ဆူဒန်နှင့် အခြားသော ဒေသများမှ ပြောင်းရွှေ့ လာသော အစ္စလာမ်လူဦးရေမှာလည်း အမေရိကန်နှင့် ကနေဒါတွင် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ တိုးပွားစေသော အကြောင်း ရင်း တစ်ရပ်ထဲတွင် ပါဝင်နေပေသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ် ယူအစ် သတင်းဂျာနယ်အရ အမေရိကန်တွင် မူဆလင်လူဦးရေမှာ ၁၀ ရာနှုန်းအထိ မြင့်တက်လာပြီ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

အမေရိကန် မူဆလင်များသည် နိုင်ငံရေး နယ်ထဲသို့လည်း ထိုးဖောက်လာပြီဖြစ်၍ ၂၀၀၈ ခုမှစ၍ အမေရိကန် အစိုးရ အဖွဲ့တွင် အောက်လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ် ကီယက် အီလီဆင် ပြီးလျှင် ဒုတိယမြောက် အောက်လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ် အင်ဒရီ ကာဆွန် ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ အင်ဒရီသည် အစ္စလာမ်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းလာသူဖြစ်၍ ပို၍ လူသိများပေသည်။

တောင်အမေရိကတိုက် အစ္စလာမ်သာသနာ

ကွန်မြူနစ် ကျူးဘားနိုင်ငံအပါအဝင်၊ တောင်အမေရိကတိုက်၏ အစွန်ဆုံး အာဂျင်တီးနား (အာဂင်တီးနား) အထိ မြို့ကြီးတိုင်း တွင် မူဆလင် အသိုက်အမြုံ (ကွန်မြူနီတီ)များကို ထင်ရှားစွာ တွေ့နိုင်ပေသည်။ တောင်အမေရိက တိုက်ရှိ မူဆလင်များမှာ များသော အားဖြင့် အာရပ် အနွယ်များ ဖြစ်၍၊ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြပေသည်။ လူဦးရေမှာ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ဖော်ပြရန် ခက်ခဲနေသေးသော်လည်း ဘီလီဇီ ကဲ့သို့ တောင်အမေရိကတိုက်ဝင် ကျွန်းနိုင်ငံ ကလေးတွင် မူဆလင်မှာ ၅၅ ရာနှုန်းခန့်ရှိပေသည်။ ဗင်နီးဇွဲလား မြို့တော် ကာရာကတ်စ်တွင် အစ္စလာမ် ဝတ်ကျောင်းတော် ဗလီကြီးမှာ ထွန်းတောက်လျက် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က ကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့သော ထိုလက်တင် အမေရိက နိုင်ငံများသည် ယခု အခါ အစ္စလာမ်နိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုထူထောင်လာပြီး ထိုတိုင်းပြည်ရှိ မူဆလင်များမှာလည်း သိသာ ထင်ရှားစွာ ခွဲခြား ဆက်ဆံခံခြင်းများ မရှိပေ။